

TALIM YO'NALISHIDAGI KADRLAR O'RTASIDAGI KELIB CHIQUADIGAN MUAMMOLI VAZIYATLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.

Norqulova Risolat

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti

Defektologiya yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: *O'qituvchi o'rtasidagi muammoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish yo'llari ushbu maqolada keng yoritilgan. O'qituvchi va o'quvchi yoshlarga bilim berishda va muomila madaniyatida o'rnak bo'lishlariga qaratilgan.*

Kalit so'zlar: *I.A.Karimov, Abu Rayhon Beruniy, o'qituvchilar, ta'lim-tarbiya, madaniyat.*

Kirish

Har bir inson jamyatda o'z o'rniga mavqeyiga ega bo'lishni xoxlar ekan. Albatta hayotning bir qancha sinovlaridan ya'ni past –balandliklariga, o'nqir-cho'qirlaariga, achchiq-chuchuklariga duch kelishi tabiiy holdir. Bunday qiyinchiliklarga duch kelgan insonlar xayot sabog'idan saboq olsalar ba'zilar esa aksincha boshqalarga nisbatan asabiylik, agrissivlik, tajanglik, terslik va o'zaro munosabatlarida ham qo'pollik, mexrsizlik, ishonchsizlik kabi munosabatda bo'lishlilikga guvohi bo'lamiz. Xozir biz bunday qiyinchiliklarga duch kelgan insonlar deb xammani xam nazarda tutmadik bazibir qo'shtirnoq ichidagi insonlarni nazarda tutgan edik xolos. Barcha soha egalarida o'z sevimli ish joylarida jamoa bo'lib ishlaydiganlar orasida turli xildagi baxs munozaralar, tortishuvlar kelishmovchiliklar kuzatilishi turgan gap bir qaraganda biz uchun tabiiy holdek tuyiladi go'yoki. Xop shunday ekan endilikda bunday kelishmovchiliklar ta'lim yo'nalishida ishlaydigan kadrlar o'rtasida bo'lsachi? bu juddayam achinarli hol shunday emasmi? Sababi shundaki ta'lim berishda o'qituvchi o'quvchi yoshlarga talimni targ'ib qilish, ularga birgina talim soxasida emas balki ish faoliyatidan, yurish turishida va hayotiy tajribadan kelib chiqqan holda ularga har tomonlama o'rnak bo'lmoqliklari lozim albatta.

Bunday sharaflı kasb xaqida buyuk mutafakkirimiz Abu Rayhon Beruniy shunday deb ta'kidlab o'tadilar: "Insonning tashqi qiyofasi uning axloqiy qiyofasi bilan uzviy bog'liqdir kishidagi oliyjanoblik va orastalik insonlar bilan muomilasida muhumi o'zligini asoslaydi" deb tafrif berganlar. Shunday ekan o'qituvchi nechog'li mahoratli, o'z kasbini egallagan bo'lsa, u o'z malkasini oshirib borsa uning ta'lim dargohidan tashqari ishlarda erishadigan muvaffaqiyatlari xam shuncha samarali bo'ladi. U o'zi pedagogik va ta'lim dargohida talablar asosida puxta uyushtiradi, xar bir o'quvchining ruxiy xususiyatlarini, talanti va qobiliyatlarini darsdan ulgirmasligini sabablarini, o'quvchining ichki dunyosi yaqindan bila oladi. Bu esa sinfda umuman maktabda ta'lim va tarbiya ishlarini ko'tarilishiga yordam beradi.

Kishining kasbi qanchalik murakkab bo'lsa, undan shu qadar yuqori madaniyatli bo'lishi talab etiladi. O'qituvchilik kasbi xam eng murakkab kasblardan biridir. U yosh avlodimizni jismoniy jihatdan pishiq ruhan bilimdon, mantiqiy fikrlovchi vatanparvarlarni tarbiyalab yetishtiradi. O'qituvchi maslaxatchi, yo'l-yuriq ko'rsatuvchi kishidir. Yuqorida ta'kidlab o'tganimizdek biz uchun doimo e'zozda bo'ladigan bunday kasb egalariga shu so'zlarni ayta olamiz xolos...

Xar bir o'qituvchi muayyan pedagogik jamoaning a'zosi sifatida xarakat qilar ekan, maktabdagi ta'lim –tarbiya ishlardagi barcha umumjamo'a ishiga o'z xissasinini qo'shmog'i lozim.

Jamoadahillik, yagona talablarning bo'lmasligi o'quv tarbiya ishlarida intizonsizlikka, o'quvchilar bilimining pasayib ketishiga olib keladi. Agar tarbiyachilar jamoa bo'lib birlashmasalar, bolalarga nisbatan talabchanlik qilmasalar, bunday sharoitda tarbiyaviy jarayonning bo'lishi mumkin emas...

Xar bir o'qituvchiga, uning ishi va pedagogik faoliyatiga nisbatan izzat va xurmatda bo'lishi bilan birga, maktabning o'quv tarbiya ishini yaxshilashga qaratilgan tanqid va o'z-o'zini tanqidiga ham katta o'rin berib, undan to'g'ri va oqilona foydalana bilish zarur. Vatanimizda inson huquqlari va manfaatlari to'la taminlanib axolini turmush farovonligi tobora yuksalib borayotgan maskanga aylanadi. Xayotimiz to'la teng huquqiylik, totuvlikva inoqlikka asoslanadi. Xozirgi kunda bizning bosh maqsadimiz har tomonlama barkamol shaxsni shakllantirish –milliy tarbiyaning bosh maqsadi albatta. Bu masalaga bejizga yana qaytmadimadik yuqorida takidlab o'tkanimizdek ba'zi maktablarda shu narsaga guvohi bo'ldiki o'qituvchilar dars soatlari kamligidan, o'z kasbdoshlariga nisbatan xurmatsizlikda bo'lishlari yoki oilasidagi muammoli vaziyatlarda, bazida esa yangi kelgan yosh ishchi kadrlarga nisbatan ko'p yillik ishlab o'z o'rniga ega bo'lgan kadrlar yoshlarga o'z ishini eng zo'r mutaxasisi bo'lib yetishiga ko'makdosh bo'lish o'rniga, qo'pol munosabatda bo'lishliklari yokida ish vaqtida muammoli vaziyatlarda o'quvchi yoshlarni ko'z oldida baxslashib qolishlari bu juddayam xunuk xolat albatta. Ba'zi bir o'qituvchilar o'quvchi yoshlarga ilim- bilim berishdek oliy maqsadlarni esdan chiqarib qo'yabdilar ming afsuslar bo'lsinki bu bor xaqiqat. Albatta bunday achinarli holatlar xamma yerda bor emas –ba'zi bir joylarda kuztishimiz mumkin. Xozirdan biz uchun mana shunday kichik bir muammodek ko'rigan saxifaga ko'z yumsak bu keyichalik katta-katta muammolarni yetaklab kelishi aniq. Zero tanqid kelajak mevasi hisoblanadi. Shu o'rinda birinchi Prezedentimiz I.A. Karimov shunday degandilar: "Insoniyat to'plagan bilim –bebaxo xazinadirlar, talimotlar, falsafiy maktablar tarixi, ularning marifiy mag'zi, mohiyatini bilish bugungi avlod uchun juda zarur. Chunki <<kuch-bilim va marifatda>>deya takidlaganlar. Pedagogika faning otasi deya nom taratgan Yan Amos Kamoniskiy shunday degan" o'qituvchilik kasbi yer yuzidagi eng sharaflig eng mashaqqatli kasblardan biridir" deb aytgan. Shunday ekan tarixdan eng nufuzli kasb egasiga aylanga o'qituvchilarni o'quvchilarga nisbatan judam etiborli bo'lishlarini va har qanday vaziyatda ham o'z muammolarini ishlariga masuliyatsizlik yondashmay yani o'quvchilarga bilim berishda va o'rnak bo'lishlarni istab qolardik.

Bilim ul boylikdir sarf bilan bitmas
O'g'ri urib ketmas shoh qo'li yetmas
Qorong'u tuningni chirog'I bilim
O'limdan qutilish yarog'li bilim

Biz uchun aziz bo'lgan xurmatli pedagog ustozlar kelajak avlodimiz davomchilari sizlarning bilimingizga sizlarni ilmingizga va madaniyat borasida o'zingizni tutishngizga qarab o'quvchilar sizdan o'rnak olib kelayotgan ekan yosh avlodga albatta beetibor bo'lmasligingiz kerak zero vatanimiz taqdiri siz ta'lim berib voyaga yetkazayotgan yoshlar qo'lida ekanligni unitmasligingiz kerak.

Xulosa

O'qituvchi bilimli madaniyatli va o'quvchi yoshlarga har tomonlama o'rnak bo'lishi va etiborli bo'lishlari, o'z kasblariga mas'uliyat bilan yondashishlari maqsadga muvofiq bo'ladi. Balki bejizga emasdir xozirgi kunda internet tarmoqlarida o'qituvchilar va o'quvchi yoshlar o'rtasidagi qo'pol munosabatlarni ko'payshi tez-tez uchrab turishi bunga misol bo'lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Umumiy pedagogika nazariyasi" Xoshimov R. Munavvarov. A. O'qituvchi nashriyoti 2010 yil.
2. "Umumiy pedagogika nazariyasi amaliyoti" R. Movlonova Toshkent
3. iqtisodiyot moliya nashriyoti. 2012 yil.
4. Pedagogika tarixidan xrestomatiya. Toshkent o'qituvchi 1993 yil